Spomenik.

Priobčil *Fran Pogačnik.*

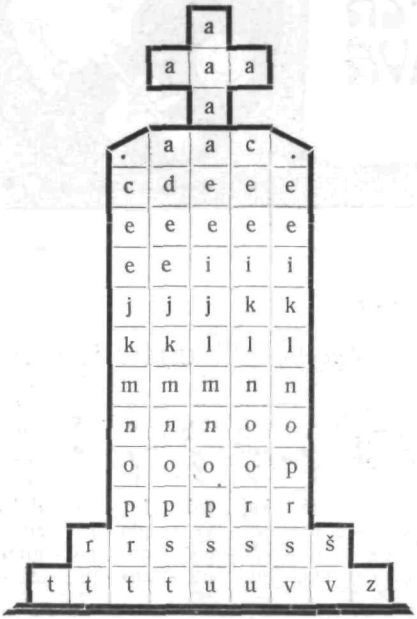

Besede značijo:

1. soglasnik,
2. čebelni pridelek,
3. predlog,
4. del obraza,
5. poštno vest,
6. rogato žival,
7. jesensko roso,
8. drevo,
9. večji kraj,
10. apostola,
11. sovražnika naših dedov,
12. žuželko,
13. nočnega metulja,
14. kokošjega poglavarja,
15. sorodnico.

Po sredi dol čitaš ime slovenskega rodoljuba in učitelja.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Otroško srce.

Delovanje srca se vrši v prvih letih jako hitro, pri tem vplivajo v veliki meri zunanji vtiski, kakor n pr. strah. Povprečno je udarcev žile v prvih mesecih 120 do 140 v eni minuti, v drugem letu 100 do 120 in med tretjim in šestim letom še vedno več kot 90; šele ko dobimo druge zobe, se približujejo srčni utripi onim odraslih ljudi, namreč 72im udarcem v eni minuti.

640.000 šolskih otrok.

V novojorške ljudske šole se je letos vpisalo 640.000 otrok, to je za okroglo 100.000 več, nego ima Kranjska prebivalcev. Za toliko število otrok nima mesto dovolj prostora, akoravno je v Novem Jorku 600 šolskih zgradb. Zaraditega je 60.000 otrok prisiljenih, da prisostvuje samo poldnevnemu pouku. V zadnjih letih so zgradili 26 novih šol. V novojorških ljudskih šolah poučuje 17.000 stalno nameščenih učnih oseb in 1000 pomožnih učiteljev. Proračun za šole znaša 33 milijonov dolarjev na leto (dolar 5 kron) in se je letos povečal za 6 milijonov dolarjev. 140 zdravstvenih nadzornikov ima dovolj posla, da prijavljene učence pregleda ter one, ki so bolni, takoj izključi iz šole.

Vonj v starosti.

Pri starih ljudeh se zmanjša bistrost čutov. O vidu in o sluhu je napravil doktor Vaschide točna raziskovanja na šestinšestdesetih starčkih, ki so bili v oskrbovalnicah. Prišel je do izida, da oslabi tudi vonj v starosti jako bistveno. Med temi je izgubilo 24 skoraj popolnoma vonj, in sicer 15 med 36 moškimi in 9 med 30 ženskami.

O porabi zraka.

Odrasel človek izdiha v eni uri 20 litrov ogljene kisline. Ta količina lahko torej napolni po preteku ene ure prostor 20—30 kubičnih metrov, t. j. sobico, in bi bilo seveda nemogoče več obstati človeku v nji, ako bi bil

prostor popolnoma zaprt, da ne bi mogel vstopiti sveži zrak vanj; to pa je praktično nemogoče, zakaj zrak prihaja tudi skozi najmanjšo luknjico, toda iz tega lahko posnamemo svarilo, da je neobhodno potrebno prezračiti zaprte prostore večkrat na dan poleti in pozimi.

Morska sol.

Morska voda ni povsod enako slana. Na polutniku je bolj slana nego proti tečajema, v globočini bolj slana nego na površju. Baltiško morje ima 1 odstotek soli, Severno 1 in pol, Atlantiško 2—3 in Rdeče morje 4 odstotke soli. Ako bi izsušili vse morje, bi dobili toliko soli, da bi zamogli z njo nasuti vso zemljo 13 metrov na visoko.

Marljive čebele.

Zares se more človek učiti pridnosti od čebelice. Mala čebelica mora neumorno delati, da znese skupaj en kilogram medu. Pri vsakem izletu nabere samo 5 desetink grama te slaščice. Za sto gramov potrebuje torej dvetisoč izletov. Šestdeset odstotkov tega medu pa je voda, ki izhlapi v satovih. Torej mora čebela nič manj nego petindvajsettisočkrat izleteti, da nabere en kilogram čistega medu. Za sto kilogramov je treba dva milijona in pol izletov. Res, velikansko delo za tako stvarco kot je čebela!

Papirnata obleka.

V velikih mestih na Japonskem stane vrhna obleka, narejena iz papirja, komaj 80 stotink. Tako obleko nosijo večinoma kuli (delavci), ki delajo na planem. Čeravno so ti ljudje vedno izpostavljeni vsakemu vremenu, ne odložé nikdar svoje papirnate, z oljem namočene obleke. Vzlic temu, da je ta obleka jako poceni, traja taka vrhna suknja lahko eno leto in še več.

Kako dolgi bi zrastli nohti.

Neki angleški časopis je rešil to važno nalogo. Noht na roki zraste pri navadno razvitem človeku v 1/3 leta za 1 in pol palca. Pri 70 letnem možu se sme računati, da si je svoje nohte porezal 186 krat v vsem življenju. Ako pa bi tega ne storil, bi nosil 77 in pol črevljev dolge nohte.

Rešitev demanta v deseti številki.

Francosko.

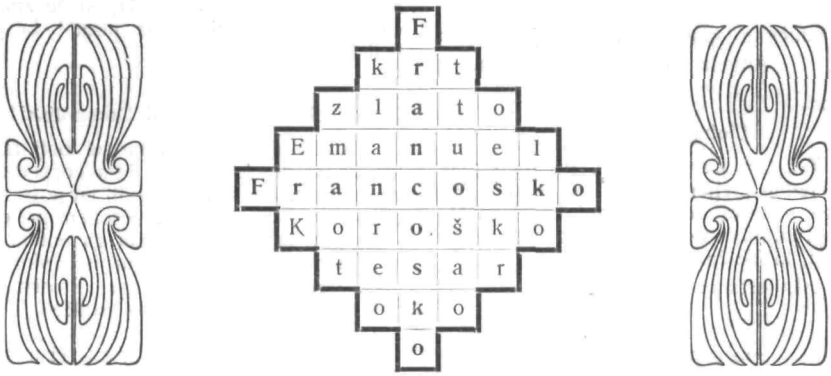

Prav so ga rešili: Peter, Janezek in Maksima Korničnik pri Devici Mariji v Puščavi; Marjetica Pavlovčič, Fanica Pelan, Tončka Ostanek, Marija Kristan v Planini; Ana in Ljudmila Laurič na Vranskem; Dragotin in Vida Schweiger v Črnomlju; Jože Dogša, Anton in Jože Podgorelec, Tonče Plavec, Vladimir Porekar, Matija Ribič, Matija Sever, Jože Štiberc, Alojzij Zadravec, učenci — Angela Porekar, Marija in Kata Sever, Matilda Trstenjak, Julka Zorjan, učenke na Humu pri Ormožu; Mato Sever, st., posestnikov sin na Humu; Ivanček Kvac, Martin Kranjc, Janez Lebič, Adolf Potočnik, Lovro Prinšek, Martin Pukmajster, Blaž Kovač, Neža Žužek, Frančiška Dimec, učenci in učenke III. razr. v Šmartinu v Rožni dolini pri Celju; Inka Pušenjak v Cvenu; Štefica Vizjak, učenka IV. razreda v Ljubečni; Tonček Sivka, učenec IV. razr. pri Sv. Juriju ob j. ž.; Franc Rendla na Brdu; Josip in Jelica Rebek v Ljubljani.